

Jazyková expresivita v hlavních zpravodajských relacích celoplošných televizních stanic

[B. Bednaříková, J. Horáková, V. Jílek, M. Kopečková, M. Pitnerová, W. Zimmerová: *Jazyková expresivita v hlavních zpravodajských relacích celoplošných televizních stanic.*]

Monografie *Jazyková expresivita v hlavních zpravodajských relacích celoplošných televizních stanic* představuje další část vědeckého zkoumání jazyka žurnalistiky, kterému se autorský tým z FFUP v Olomouci systematicky věnuje, a navazuje tak na předchozí práce *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství* (Jílek, Bednaříková a kol., 2015) a *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize* (Jílek, Bednaříková, Svobodová a kol., 2016).

Monografie se věnuje tématu expresivity jako lingvistického prostředku k vyjádření emocí, konkrétně jeho užívání v publicistickém stylu, v jazyce hlavních zpravodajských pořadů českých celoplošných stanic (ČT 1, TV Nova, FTV Prima a TV Barrandov), přičemž je provedena kvantitativní analýza expresivních prostředků na úrovni základních jazykových rovin, tedy expresivních prostředků zvukových, morfologických, lexikálních a syntaktických.

V erudovaném teoretickém úvodu se autoři věnují jednak tématu vymezení jevu expresivity v jazyce obecně a zvláště potom spojení expresivity a hodnocení, neboť expresivita může být jak prvkem přímo hodnotícím, tak i prvkem podpůrným, který lze použít k nepřímému ovlivňování a manipulaci příjemců sdělení, což autoři považují za užití vysoce neetické, vzhledem k tomu, že při mediální komunikaci v oblasti zpravodajství je vyžadována objektivita, vyváženost a nezaujaté informování veřejnosti – autoři zde zmiňují zvláště normativní koncept zásad informační kvality (objektivity) zpravodajství J. Westerståhla, spolu se zákony regulujícími činnost médií a Etickým kodexem novináře.

Cíl analýzy, tedy identifikace expresivních jazykových prostředků, kvantifikace a komparace jejich výskytu včetně sledování jejich užití v souvislosti s hodnocením, naplnění cíle prostřednictvím taxonomie expresivních jazykových prostředků a postup při nastavení a konstrukci analyzovaných vzorků jsou popsány v kapitole Metodologie a metodika analýzy. Vzorky pro analýzu byly vytvořeny z celkového časového úseku 70 minut pro každou televizní stanici, přičemž vždy je sestříháno prvních deset minut jejich hlavních zpravodajských relací ze sedmi dnů.

V nejobsáhlejší části monografie věnované prostředkům expresivity v jednotlivých jazykových rovinách jsou v jednotlivých kapitolách vždy nejprve pečlivě popsána teoretická východiska popisující expresivitu a její vyjádření v dané jazykové rovině (zvukové, morfologické, lexikální a syntaktické), poté jsou tyto prostředky syste-

matically sledovány v analytické části. Všechny sledované prostředky jsou kvantifikovány a následně zaneseny do přehledných tabulek, které na závěr udávají průměrný výskyt všech expresivních prostředků dané jazykové roviny u jednotlivých televizních stanic. Na závěr každé kapitoly věnované zkoumané jazykové rovině autoři zařadili přehledné shrnutí, které slouží k interpretaci získaných poznatků.

Výsledky odborného bádání jsou v monografii předkládány přehledným a logicky strukturovaným způsobem, který je vzhledem ke své provázanosti s teoretickými východisky vhodný i pro širší než jen úzce specializované lingvistické publikum. K orientaci v textu kromě přehledných tabulek napomáhá i pečlivě zpracovaný rejstřík.

Monografie *Jazyková expresivita v hlavních zpravodajských relacích celoplošných televizních stanic* je velmi přínosnou publikací, která se věnuje komplexní analýze nepřiliš často zpracovávaného lingvistického jevu. Expresivita zvláště ve spojení s hodnocením může mít velký vliv na celkové vyznění sdělení ve zpravodajských relacích, které příjemci a priori považují za objektivní a nestranné – tohoto nebezpečí případné manipulace by si měli být příjemci vědomi, proto je tento ucelený rozbor možného užití expresivity velmi důležitý pro kritické zpracování informací předkládaných médiu.

Autorka

PhDr. Ivana Mrozková, Ph.D., Univerzita obrany Brno, Centrum jazykového vzdělávání, e-mail: ivana.mrozkova@unob.cz

PhDr. Ivana Mrozková, Ph.D., je hlavní metodičkou Centra jazykového vzdělávání Univerzity obrany Brno. Kromě výuky a testování anglického jazyka se dlouhodobě zabývá problematikou komunikace a komunikace při vedení a řízení (Leadership communication); je spoluautorkou monografie *Introduction to Leadership Communication* (Olomouc, 2014).